

--	--	--	--

GYŰJTŐ: DR. HENKELY GYULA	
GYŰJTÉS IDEJE: 1987.	
TART.: BABÓCSÁE'S POLGÁR EMBERTANI	
VIZSGALATÁNAK ÖSSZEKÖLTÉSÉ	
FÖLDRAJZI MINTA: BABÓCSÁ	
BOLNÓ	
SZÁM MINTA: <u>XX</u>	
LECTA/RÓLÁS:	

3 lap

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

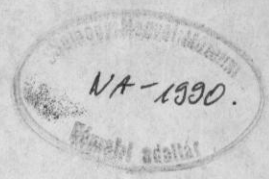

KISKUNHALASI GYÁRA

Babocsai családnevek az 1828. évi összeírásban

*Winkler
Ferenc
pénze*

Bakó 1	Jánosics 1	Pintér 3
Baracsi 1	Jomosics 2	Putics 4
Belovarecz 1	Kalavanzsia 1	Raczkó 2
Begovics 1	Kalcsecz 1	Radics 8
Belányi 2	Kolics 2	Rasztovecz 1
Berkics 1	Kominecz 3	Semovcsán 1
Bicsár 1	Konstanczi 1	Simonovics 2
Bola 3	Koprincsanecz 1	Szokoli 10
Bugovics 1	Kovács 1	Szücs 1
Bukovics 6	Lajan 1	Valcsecz 1
Csor 1	Lojan 1	Vanzsai 2
Durcsók 1	Luczek 6	Vanzsia 1
Durst 2	Kukincsics 1	Verbanisics 3
Duzod 1	Mihalevecz 1	Vukman 8
Farsang 3	Milavecz 1	Zdelár 1
Gyurancsevics 1	Mozetics 1	Zver 1
Hajdu 8	Oszpet 1	
Herbai 3	Palaics 1	
Herzsenyák 2	Palócz 1	
	Passa 3	

*H. Kov. 25
100 fű*

a babócsai és bolhói embertani vizsgálatok eredményeiről

Bolhón a 87. III. havi tüdőszűrés, az V. és XII. havi kiegészítő vizsgálat alkalmából 86 őslakos származású, Babócsán a 87. XI-XII. havi tüdőszűréssel párhuzamosan 140 őslakosnak minősülőt vizsgáltam. Ezen felül, e két községben 4 távoli vidékről származót is vizsgáltam, akiket származási helyüktől távol vizsgáltak csoportjába soroltam a tájegységnek megfelelően. Bolhón a tsz varró részlegénél önként jelentkezett vizsgálatra őslakosként a helyiek által cigány származásúnak tartott, aki azonban embertani típus szempontjából a törökös magyarok csoportjával volt egyező. /Nem került sem a babócsai, sem a bolhói őslakosok közé./ A vizsgált babócsai és bolhói 24-60 évesek egyes főbb embertani jellegeinek átlagai az alábbiak, összehasonlításként megadom a dunántúli magyar átlagot is. 1910-ben Babócsán a lakosok 76.1 % volt magyar, 21.4 % horvát, 2.5 % egyéb /főleg cigány/ anyanyelvűek, míg Bolhón 79 % volt a horvát és 21 % a magyar anyanyelvű, ezen adatokból kiindulva a babócsaikat horvátokkal kevert magyaroknak, a bolhóiak magyarokkal kevert kaj-horvát származásúaknak minősülhetnek.

	Férfiak			Nők		
	Dunántúli magyar átl.	Babócsa	Bolhó	Dunántúli magyar átl.	Babócsa	Bolhó
Testmagasság /cm/	171.60	171.22	171.62	158.86	160.76	159.37
Fejjelző	85.58	86.38	86.47	86.17	86.37	86.57
Arcjelző	82.27	83.55	83.15	79.61	79.96	79.41

Járomcsont formája %-os megoszlás/

	lekerekített	előreálló	előre keskenyedő	lekerekített-előreálló	előre keskenyedő
Dunántúli magyarok	19.6	69.7	10.7	19.7	5.6
Babócsa	20.0	73.8	6.2	7.0	2.8
Bolhó	11.8	70.6	17.6	13.0	2.2

Orrhát profilja %-ban/

	konkáv	egyenes	konvex	konkáv	egyenes	konvex
Dunántúli magyarok	3.9	38.8	57.3	13.0	46.4	40.6
Babócsa	4.6	30.8	64.6	14.1	38.0	47.9
Bolhó	5.9	23.5	70.6	4.3	50.0	45.7

Férfiak

Nők

Orrhát Kiemelkedése /%-ban/

	alacsony	közepes	magas	alacsony	közepes	magas
Dunántuli magyarok	0.7	67.9	31.4	1.8	84.4	13.8
Babócsa	1.5	67.7	30.8	0.0	81.7	18.3
Bolhó	0.0	67.6	32.4	0.0	82.6	17.4

Tarkó profilja /%-ban/

	erősen domboru	enyhén domboru	lapos	erősen domboru	enyhén domboru	lapos
Dunántuli magyarok	8.3	70.3	21.4	17.0	81.8	1.2
Babócsa	6.2	61.5	32.3	11.3	85.9	2.8
Bolhó	0.0	70.6	29.4	4.3	91.3	4.3

Szemszin /%-ban/

	világos	kevert	barna	világos	kevert	barna
Dunántuli magyarok	25.3	27.8	46.7	23.2	29.1	47.6
Babócsa ⁺	29.2	29.2	41.5	15.5	28.2	54.9
Bolhó	17.6	26.5	55.9	8.7	19.6	71.7

Babócsán egy nőnél az egyik szem barna, a másik kevert /zöldesbarna/

Hajszin /%-ban/

	vörös	szőke	átmeneti	barna-fekete	vörös	szőke	átmeneti	barna-fekete
Dunántuli magy.	0.4	0.1	0.6	98.9	0.3	1.1	1.7	96.9
Babócsa	1.5	0.0	1.5	97.0	0.0	0.0	1.4	98.6
Bolhó	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	100.0

Embertípusok megoszlása /%-ban/

	turanid	pamiri	elő- zsiai	dinári	urali	mongo- loid	kelet- balti	keleti medi- terrán	grac. med.	atl. med.
Dun. ma. átl.	35.6	17.6	3.1	8.5	0.1	0.7	3.9	4.4	0.4	0.2
Magyar átl.	28.8	10.3	6.3	5.4	0.1	0.9	5.0	3.7	1.0	0.1
Babócsa	40.0	22.1	2.1	11.4	0.0	0.0	2.1	2.9	0.0	0.0
Bolhó	41.9	14.0	3.5	17.4	0.0	1.2	3.5	2.3	1.2	0.0
	északi	crómag- noid	lappo- noid	alpi	erősen kevert		vizsgáltak száma			
Dun. ma. átl.	0.2	0.3	0.9	1.7	22.3		2422			
Magyar átl.	0.5	0.5	1.8	2.5	33.0		24764			
Babócsa	0.0	0.7	0.7	0.7	17.1		140			
Bolhó	0.0	0.0	2.3	1.2	11.6		86			

Testmagasság tekintetében mind a babócsai, mind a bolhói férfiak és nők átlagos termete magas, közel áll a dunántuli magyarok átlagaihoz. A babócsai nők termete feltűnően magas, a vizsgált 109 hazai népességek közül csak az ostffyasszonyfaiaknál /Vas megye/ és a csömödérieknél /Zala m./ hasonló, de ebben Babócsán annak is szerepe volt, hogy itt az országos és a dunántuli átlaghoz képest több 24-35 év közötti és kevesebb az 51-60 éves

az etnikai embertani vizsgálaton megjelenők között, viszont 50 éves kor után a termet mindig is fokozatosan kissé csökkent, másrészt az 1937 után születettektől kezdve hazánkban minden évjáratnál újabb 0.4 cm-el növekszik a testmagasság átlaga a sorozások adatai szerint.

Fejjelző. A babócsaiakra és bolhóiakra a tulrövid és rövid fejvező a jellemző, az átlagok közel állnak a dunántuli magyar átlaghoz.

Arcjelző. A babócsaiak és bolhóiak arcjezője széles, az átlagok közeli-
ek a dunántuli magyar átlaghoz.

Járomcsont formája. Az előreálló forma nagy aránya közép-ázsiai örökségünk.

Orrhát profilja. Mind Babócsán, mind Bolhón a konvex /domboru/ orrhát nőknél gyakorisága fokozódik a dunántuli átlaghoz képest, Bolhón az egyenes orrháté is, viszont az utóbbiaknál a konkáv /homoru/ forma előfordulása lényegesen kevesebb a dunántuli átlagnál.

Orrhát kiemelkedése. E tekintetben férfiaknál alig van eltérés a dunántuli magyar átlaghoz képest, nőknél a magas orrhát enyhén fokozódik Babócsán és Bolhón is.

Tarkó profilja. A dunántuli magyar átlaghoz hasonlóan mind férfiaknál, mind nőknél az enyhén domboru tarkó van nagy többségben, viszont az erősen domboru tarkó csökken, a lapos pedig növekszik mind Babócsán, mind Bolhón.

Bolhón

Szemszin. Mindkét nemnél, mind férfiak, mind Babócsán a barna szemszin a leggyakoribb, hasonlóan, mint a dunántuli magyarok átlagánál. Meg kell jegyezni, hogy hazánkban szemszin tekintetében nemi dimorfizmus /kétfajlakúság/ észlelhető a szemszin megoszlása tekintetében, ugyanis férfiaknál a nőkhöz képest több a világos szemű és kevesebb a barna szemű és ez Babócsára és különösen Bolhóra az átlagosnál nagyobb mértékben érvényes. A bolhóiakhoz hasonló igen nagy gyakorisága a barna szemszinnek csak a kun származásuaknál, az őriszentpéteriekénél /Vas m./, csányoszróiaknál /Baranya megye/, valamint a darányiaknál és kőröshegyiekénél /Somogy megye/ volt észlelhető a Baja környéki bunyevácoknál csak Csávolyon, a sokácoknál nem.

Hajszin. A barna-fekete hajszinárnyalatok túlnyomó többsége Babócsán a dunántuli magyar átlaghoz hasonló, míg Bolhón csak a barna-fekete hajsziniek voltak meghatározhatók, de hasonló eredmény több másik községben is adódott.

Embertípusok megoszlása. Meglepő módon a magyarság törökös rétegével kapcsolatba hozható turanid, pamiri, előázsiai és mongoloid típusok nemcsak a 46.3 %-os összmagyar átlagnál, hanem az 57.0 %-os dunántuli átlagnál is nagyobb mértékben mutathatók ki, Babócsán 64.2 %-ban, Bolhón 60.6 %-ban, a finn-ugor jellegegyüttesek, az urali, a lapponoid és a keletbalti finn-ugor formái Babócsán 2.1 %-ban, Bolhón 4.6 %-ban, a régi szlávoknál gyakori északi, cromagnoid és a keletbalti típus szlávok formái pedig sem Babócsán, sem Bolhón nem érik el a 2.9 %-os magyar átlag felét sem. Dalmácia óslakóival, az illirekkel kapcsolatba hozható dinári típus, mely jelenleg Bosznia-Hercegovinában, Montenegróban és a déli horvátoknál a leggyakoribb, a dunántuli és különösen a magyar átlaghoz képest gyakoribb, megközelítőleg ^{megközelítőleg} de sem olyan arányban, mint ahogy azt a délszláv hangzású nevek előfordulása alapján várni lehetne, sőt a dinári típuson belül jelentős számban volt észlelhető a jászoknál meghatározott az a keleti dinaroid forma, melyet a jászoknál határoztam meg és mely a kaukázusi oszétéknél és gruzoknál is észlelhető. A klasszikus balkáni dinári azonban a keleti dinaroidtól pontosan nem határozható el, mert a dinári típusba soroltak többsége mind Babócsán, mind Bolhón turanid jellegekkel kevert, kisebb részben pamirival és előázsiaival /szintén kisebb részben meghatározatlan és keletbalti jellegekkel/is, viszont azt tapasztaltam, hogy a balkáni dinárinak turaniddal, pamirival vagy előázsiaival való keveredése folytán a keleti dinaroidhoz hasonló jellegegyüttes jöhet létre. Markáns balkáni dinári Babócsán nem volt észlelhető, Bolhón is csak egy férfinél és egy nőnél.

- A törökös magyarokkal kapcsolatba hozható típusok igen nagy babócsai és bolhói előfordulásának valószínű okaira készülő babócsai-bolhói tanulmányomban rá fogok mutatni. Meg kell még jegyezni, hogy mind Babócsán, mind Bolhón a turanid típusnak az a markáns "erősen andronovói jellegű" formája is észlelhető volt, mely manapság a kazakok északi csoportjainál a leggyakoribb, és a szinmagyar községeknek is csak kb 1/3 részében volt kimutatható. A finn-ugor és régi szláv formák tekintetében a bunyevácoknál és a sokácoknál is hasonló arány volt kimutatható, mint Bolhón, viszont a dinári típus gyakorisága mind a bunyevácoknál /25.2 %/, mind a sokácoknál /18.8 %/ nagyobb. Kecskemét, 1987. XII. 14.

S. Jeny Gy